

مشاوره

فولادی

تکلیف فرزندان در جدایی والدین چیست؟

پسری پیش از سنین مزبور دیده شود، آنان بالغ محسوب شده و از این شرایط خارج می‌شوند. چرا که اگر دختر یا پسری به سن بلوغ شرعی رسند، دیگر "طفل" بر آنان اطلاق نخواهد شد، بلکه اصطلاحاً "کبیر" به ایشان اطلاق می‌شود. در صورتی که طفل، کبیر شود و عاقل هم گردد، از حضانت والدین خارج شده و خود می‌تواند به طور مستقل تصمیم بگیرد که نزد کدام یک از والدین و یا هیچ کدام از ایشان زندگی کنند. در شرایطی که طفل کبیر و یا عاقل شود، حتی حاکم هم نمی‌تواند وی را مجبور به زندگی در مکان یا شرایط خاصی نماید. این در صورتی است که والدین صلاحیت اخلاقی نگهداری فرزند را نداشته باشند. اما اگر آنان صلاحیت لازم را داشته باشند، در این صورت، اجبار فرزند عاقل و کبیر جایز نیست، مگر این‌که طفل بالغ از نظر عقلی دچار نقصان گردد. تنها در این صورت و به دلیل این که چنین فردی قدرت تصمیم‌گیری ندارد، باید تا زمان کسب تعادل عقلانی نزد پدر نگهداری شود و پس از عاقل شدن، زمان انتخاب و این که کجا می‌تواند زندگی کند، به وی سپرده شود.

این شرایط مربوط به فرد کبیر و عاقل است. در این صورت طفل تنها از حضانت خارج می‌شود، اما در امور مالی فرد هم‌چنان تحت حضانت پدر و یا جد پدری است، تا این که از دادگاه حکم رشد بگیرد و یا به سن هیجده سال قانونی برسد. زمانی که طفل کبیر عاقل از دادگاه حکم رشد گرفته و یا به سن هیجده سال برسد، به وی "رشد" گویند که در این صورت وی در تمامی امور، حتی امور مالی نیز مستقل خواهد بود.

به هر حال، مادر تا سن سه سالگی پسر و هفت سالگی دختر موظف به حضانت از فرزند است. پدر نیز از سه سالگی پسر و هفت سالگی دختر و تا قبل از رسیدن بودن موظف به حضانت از فرزندان خویش است. اگر در هر حال و به هر صورتی هر یک از پدر و مادر نتواند به وظیفه قانونی خویش عمل نماید، دیگری موظف است، نفقه‌ی او را بپردازد و یا شکایت هر یک از پدر و یا مادر، می‌توان سلب صلاحیت از هریک از والدین نمود و دیگری عهده‌دار حضانت و نگهداری شود.

برای مثال، اگر مادر در زمان مذکور صلاحیت اخلاقی لازم را نداشت و یا پدر مبتلا به اعتیاد بود، می‌توان از هریک از آنان سلب صلاحیت نمود.

در این شماره پاسخ مشاور محترم را به یکی از سؤالات رسیده به دفتر نشریه مرور می‌کنیم: سؤال خواننده محترم این است: در صورت جدایی و طلاق والدین، وظیفه‌ی نگهداری و تربیت فرزندان دختر و یا پسر به عهده‌ی چه کسی است، پدر یا مادر؟ و آنان تا چه زمانی این وظیفه را عهده‌دار خواهند شد؟

پاسخ: از جمله مباحث حقوقی که بیش‌تر در مراجع قضایی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد، موضوع حضانت و سرپرستی اطفال و کودکان است؛ زیرا معمولاً کودکان به دلیل ضعف جسمی و روحی نیازمند حمایت و سرپرستی می‌باشند، تا نیازهای اولیه و ضروری آنان بدین طریق برآورده و تأمین گردد و این کار معمولاً باید به عهده‌ی والدین کودک صورت گیرد. از این رو، فرزندان تا زمانی که توان و قدرت کافی برای حفظ خود ندارند، در پناه حمایت پدر و مادر خویش قرار می‌گیرند و آنان نیز چون نزدیک‌ترین فرد نسبت به کودک هستند، به نحو احسن و به بهترین وجه از کودکان خود نگهداری می‌کنند، تا رشد مادی و معنوی آنان دچار وقفه نشود و رشد آنان به طور طبیعی تداوم یابد. از این روست که در ماده‌ی صد و شصت و هشت قانون مدنی، حفظ و نگهداری اطفال به عنوان حق و تکلیف پدر و مادر ذکر شده است.

اما همه‌ی بحث در این است که اگر پدر و مادری به نحوی تصمیم گرفتند که جدایی از یکدیگر زندگی کنند، تکلیف فرزندان چه خواهد شد؟ در چنین وضعیتی، که سؤال خواننده‌ی محترم دیدار آشنا نیز همین است، تکلیف فرزندان چیست؟ در این زمینه، ماده‌ی صد و شصت و نه قانون مدنی چنین می‌گوید: «برای نگهداری طفل، مادر تا سه سالگی از تاریخ تولد و ولایت او، اولویت خواهد داشت. پس از انقضای این مدت، حضانت با پدر است، مگر نسبت به طفل دختر که تا سال هفتم، حضانت او با مادر خواهد بود.»

از این ماده‌ی قانون مدنی برمی‌آید که وظیفه‌ی حضانت از طفل دختر تا هفت سالگی و طفل پسر تا سه سالگی برعهده‌ی مادر خواهد بود. پس از مدت مذکور، وظیفه‌ی حضانت برعهده‌ی پدر خواهد بود.

علاوه بر این، همان گونه که از محتوای این قانون برمی‌آید، قانون گزار واژه‌ی "طفل" را به کار برده است. از این رو، اگر علائم بلوغ جسمی در دختر یا

«برای نگهداری طفل، مادر تا سه سالگی

از تاریخ تولد و ولایت او، اولویت خواهد داشت. پس از انقضای این مدت، حضانت با پدر است، مگر نسبت به طفل دختر که تا سال هفتم، حضانت او با مادر خواهد بود.»